

WYBORY PARLAMENTARNE W SERWISACH INFORMACYJNYCH

Raport podsumowujący
14-dniowy monitoring głównych wydań
trzech serwisów informacyjnych TV
przed wyborami parlamentarnymi 2023
w Polsce

PAŹDZIERNIK 2023



INDID

Instytut Dyskursu
i Dialogu



WYBORY PARLAMENTARNE W SERWISACH INFORMACYJNYCH

Raport podsumowujący 14-dniowy monitoring głównych wydań
trzech serwisów informacyjnych TV
przed wyborami parlamentarnymi 2023 w Polsce

Instytut Dyskursu i Dialogu

ul. Jana Dekerta 14/1a,
87-100 Toruń

biuro@indid.pl
www.indid.pl

ISBN 978-83-67941-05-1

ISBN 978-83-67941-05-1



Tę publikację możesz za darmo kopiować, rozpowszechniać, zmieniać, remiksować
i tworzyć na jej bazie, pod warunkiem, że:



oznaczysz
autora,



publikacja nie
będzie wykorzystana
do celów komercyjnych,



przetwarzając utwór
lub tworząc na jego
podstawie, swoje
dzieło rozpowszechnisz
na tej samej licencji co
oryginał.

Publikacja udostępniona jest na licencji

Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Na tych samych warunkach 4.0

Tekst licencji dostępny jest na stronie <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/legalcode.pl>

WYBORY PARLAMENTARNE W SERWISACH INFORMACYJNYCH

Raport podsumowujący 14-dniowy monitoring głównych wydań
trzech serwisów informacyjnych TV
przed wyborami parlamentarnymi 2023 w Polsce

Autorzy raportu:

**Anita Kwiatkowska, Szymon Orzeszek, Julia Solarz, Damian Stepańczuk,
Lien-Che „Mikołaj” Wu (吳連哲)**

Wolontariusze i wolontariuszki kodujący materiały serwisów informacyjnych:

**Paweł Banach, Wiktoria Fil, Hubert Głuch, Łukasz Guziński,
Alicja Nowakowska, Agnieszka Ptasik, Piotr A. Rączkowiak, Jakub Soboń,
Julia Solarz, Kornelia Stawiarska, Elżbieta Sypniewicz,
Damian Stepańczuk, Lien-Che „Mikołaj” Wu (吳連哲),
Magdalena Zygmanska**

Redakcja:

Filip A. Gołębiewski

wsparcie:

**Sara Smyczek-Gołębiewska, Piotr A. Rączkowiak,
Hubert Głuch, Paweł Banach**

Koordinacja prac koderów:

Sara Smyczek-Gołębiewska

Metodologia badania:

Anita Kwiatkowska

wsparcie: **Filip Gołębiewski**

Skład i opracowanie graficzne:

Andżelika Sochacka, Magdalena Zygmanska, Hubert Głuch

Publikacja powstała we współpracy ze
Stowarzyszeniem Analityków Mediów Elektronicznych (SAME)

SPIS TREŚCI

Executive summary.....	5
O monitoringu.....	6
Jak badano interesujące materiały?.....	6
Co kwalifikowano do badania?.....	7
Co z ciszą wyborczą?.....	9
Kogo faworyzowano a komu nie sprzyjano?.....	10
Faworyzowani i pokrzywdzeni w „Wiadomościach”.....	14
Faworyzowani i pokrzywdzeni w „Faktach”.....	17
Faworyzowani i pokrzywdzeni w „Wydarzeniach”.....	20
Jak ukazywano polityków w serwisach informacyjnych?.....	22
Jak przedstawiano polityków w „Wiadomościach”?.....	24
Jak przedstawiano polityków w „Faktach”?.....	27
Jak przedstawiano polityków w „Wydarzeniach”?.....	30
O czym mówiły telewizyjne paski?.....	33
Belki z „Faktów”.....	33
Belki z „Wydarzeń”.....	35
Belki z „Wiadomości”.....	38
Kim jesteśmy?.....	41

EXECUTIVE SUMMARY

Najważniejsze wyniki z przeprowadzonego monitoringu są następujące:

- ◆ Publiczny nadawca w „Wiadomościach” TVP w większości opublikowanych materiałów dotyczących wyborów parlamentarnych faworyzował KW Prawo i Sprawiedliwość. Miało to miejsce w 57 z 92 analizowanych materiałów, co stanowi 62%. Inne komitety wyborcze nie były w tym serwisie informacyjnym faworyzowane.
- ◆ „Fakty” TVN w części opublikowanych materiałów dotyczących wyborów parlamentarnych faworyzowały KW Koalicja Obywatelska. Miało to miejsce w 20 z 70 analizowanych materiałów, co stanowi niemal 29%. Ponadto, w tym serwisie informacyjnym zdarzało się faworyzowanie Lewicy (13% materiałów) i Trzeciej Drogi (7%).
- ◆ „Wiadomości” TVP w sposób krzywdzący najczęściej prezentowały KW Koalicja Obywatelska; miało to miejsce w przypadku 75% opublikowanych materiałów dotyczących wyborów parlamentarnych (69/92).
- ◆ „Fakty” TVN w sposób krzywdzący najczęściej prezentowały KW Prawo i Sprawiedliwość w ponad 54% opublikowanych materiałów dotyczących wyborów parlamentarnych (38/70).
- ◆ „Wydarzenia” Polsatu w sposób najbardziej bezstronny i obiektywny prezentowały partie/koalicje startujące w wyborach parlamentarnych. Faworyzowanie którejkolwiek z partii/koalicji w tym serwisie miało miejsce w przypadku 14% (7/50), a krzywdzenie w przypadku 20% (10/50) opublikowanych materiałów dotyczących wyborów parlamentarnych. W pozostałych materiałach pozostawały bezstronne.
- ◆ Zdecydowanie najczęściej prezentowanymi politykami we wszystkich trzech serwisach informacyjnych byli: Donald Tusk, Jarosław Kaczyński i Mateusz Morawiecki. Szczególnie „Wiadomości” TVP i „Fakty” TVN znacznie rzadziej pokazywały innych polityków w kontekście wyborów parlamentarnych.
- ◆ Należałoby rozważyć znaczne zmniejszenie liczby przekazów polaryzujących politycznie, zwłaszcza u w „Wiadomościach” TVP oraz (w drugiej kolejności) w „Faktach” TVN.

O MONITORINGU

Co zbadaliśmy?

PatrzyMY i sprawdzaMY! Podobnie jak podczas wyborów prezydenckich w 2020 roku, postanowiliśmy sprawdzić w jaki sposób główne serwisy informacyjne TV prezentowały partie/koalicje polityczne i startujących w wyborach parlamentarnych polityków w najgorętszym okresie kampanii wyborczej. Czternaścioro przeszkolonych Wolontariuszy i Wolontariuszek Instytutu Dyskursu i Dialogu wprowadzało analizy do systemu poprzez internetowy, autorski formularz.

Niniejszy raport stanowi podsumowanie monitoringu medialnego dwóch ostatnich tygodni (między 1 a 14 października 2023) kampanii wyborczej przed wyborami parlamentarnymi z 15 października 2023 roku. Do badania kwalifikowano materiały z głównych wydań serwisów informacyjnych trzech najpopularniejszych stacji telewizyjnych w Polsce: „Wydarzeń” Polsatu o 18:50 (stacja Polsat i Polsat NEWS), „Wiadomości” TVP o 19:30 (TVP1 i TVP INFO) oraz „Faktów” TVN o 19:00 (stacja TVN).

Jak badano interesujące materiały?

Wydania serwisów informacyjnych były analizowane z taką samą starannością i według tych samych kryteriów, niezależnie od nadawcy przekazu. W tym celu opracowano tzw. klucz kodowy, a więc kilkanaście różnych kategorii, które pozwoliły na ujednolicony system opisu poszczególnych audycji. Do opisu każdego występującego w serwisie informacyjnym polityka stosowane były te same kryteria monitorowania w trzech zakresach:

1. Dane wstępne o materiale badawczym.
2. Dane dotyczące wyszczególnionych części serwisu informacyjnego, oddzielonych od siebie tzw. belką i/lub wypowiedzią prezentera w studiu.
3. Dane dotyczące przedstawień polityków w analizowanych materiałach.

Pytania z klucza kodowego dotyczyły m.in. tytułów belek, faworyzowania bądź umniejszenia konkretnej partii/koalicji w materiale, występowania polityka w materiale, widoczności wizualnej polityka w materiale czy perspektywy jego ukazania. W przypadku zaznaczenia odpowiedzi, sugerującej możliwe niepokojące zjawisko, pojawia się dodatkowe pole (lub kilka pól), umożliwiające dodanie opisu konkretnych informacji.

Co kwalifikowano do badania?

Jednostką analizy był jeden zwarty i spójny element wyodrębniony z całego wydania informacyjnego serwisu telewizyjnego dotyczący wyborów parlamentarnych 2023. Najczęściej był to materiał reporterski oddzielony od pozostałych tzw. belką i/lub zapowiedzią prezentera w studiu. Aby uznać materiał za dotyczący wyborów parlamentarnych 2023 przyjęto dwa kryteria, z których przynajmniej jedno musiało być spełnione, by taki materiał zakodowano:

- ◆ musiał w nim pojawić się lub zostać wspomniany lider którejkolwiek z partii politycznych (biorących udział w wyborach), komitetu wyborczego lub osoba bezpartyjna
- ◆ lub (jeśli się nie pojawiła się taka sytuacja) musiało być w materiale bezpośrednie nawiązanie do wyborów.

Liczbę badanych materiałów w każdym wydaniu konkretnego serwisu informacyjnego przedstawiono w Tabeli 1:

Data emisji	"Fakty" TVN	"Wiadomości" TVP	"Wydarzenia" Polsat	SUMA
1.10.2023	6	9	4	19
2.10.2023	4	3	4	11
3.10.2023	6	7	4	17
4.10.2023	5	6	4	15
5.10.2023	5	6	3	14
6.10.2023	5	6	3	14
7.10.2023	6	11	4	21
8.10.2023	3	6	2	11
9.10.2023	5	5	3	13
10.10.2023	6	6	3	15
11.10.2023	6	9	5	20
12.10.2023	3	7	3	13
13.10.2023	7	8	5	20
14.10.2023	3	3	3	9
SUMA	70	92	50	

Tabela 1. Liczba badanych materiałów w podziale na dzień oraz serwis informacyjny

Źródło: opracowanie własne

Łącznie przeanalizowano 42 serwisy informacyjne wyemitowane w ciągu 14 dni przed wyborami parlamentarnymi (1-14 października), czyli po 14 wydań każdej z trzech badanych stacji. W ich ramach łącznie wyodrębniono 212 interesujące badawczo materiały dziennikarskie spośród wszystkich 418 wyemitowanych w tym przedziale czasowym. Najwięcej materiałów pochodziło z „Wiadomości” TVP – 92 materiały, które stanowiły 54 proc. wszystkich materiałów tego serwisu. Następnie – 70 materiałów (55 proc.) pochodzących z „Faktów” TVN-u oraz 50 (41 proc.) – z „Wydarzeń” Polsatu.

Co z ciszą wyborczą?

W dzień ciszy wyborczej (14. października) wszystkie trzy stacje wyemitowały po trzy materiały dotyczące wyborów, jednak w żadnym nie opublikowano wizerunku jakiegokolwiek polskiego polityka. Materiały były natomiast podobne do siebie zarówno w treści, jak i w nazwach belek:

- ◆ „JUTRO WYBORY i REFERENDUM” (jako trzeci materiał „Wiadomości” TVP, 14.10.2023), „JUTRO WYBORY” (jako pierwszy materiał „Wydarzenia” Polsat, 14.10.2023), „siła głosu” (jako trzeci materiał „Faktów” TVN, 14.10.2023);
- ◆ „już głosują” (jako drugi materiał „Faktów” TVN, 14.10.2023), „JUŻ GŁOSUJĄ” (jako drugi materiał „Wydarzenia” Polsat, 14.10.2023), „POLACY ZA OCEANEM JUŻ GŁOSUJĄ” (jako czwarty materiał „Wiadomości” TVP, 14.10.2023);

Ostatnie – trzecie materiały dotyczące wyborczej tematyki w każdej stacji auto promocyjnie zapraszały na swoje wieczory wyborcze.

KOGO FAWORYZOWANO A KOMU NIE SPRZYJANO?

W kwestionariuszu znalazły się pytania dotyczące faworyzowania i niesprzyjania (w raporcie używamy sformułowania „krzywdzenia”) poprzez sprawdzenie nastawienia serwisu informacyjnego względem konkretnych partii/koalicji. Były to pytania wielokrotnego wyboru, a przy zaznaczeniu odpowiedzi twierdzącej wymagane było dodanie uzasadnienia do każdego z zaznaczonych ugrupowań politycznych. Pod uwagę wzięto sześć największych komitetów wyborczych.

Zauważalnym jest, że serwisy informacyjne najwięcej czasu antenowego poświęciły dwóm największym partiom/komitetom wyborczym w Polsce: KW Prawo i Sprawiedliwość oraz KW Koalicja Obywatelska. Łączne procentowe występowanie konkretnego komitetu w badanych materiałach (czyli suma materiałów, gdzie komitet był faworyzowany i/lub pokrzywdzony) jest nieco zbliżone do procentów uzyskanych w głosowaniu. W szczególności widać to na przykładzie Nowej Lewicy, gdzie procenty te wynoszą ok. 8,5 proc. Zgadza się ponadto kolejność występowania w materiałach informacyjnych z kolejnością uzyskanych głosów w wyborach. Niniejsze spostrzeżenie należy jednak potraktować jako ciekawostkę, bowiem serwisy informacyjne są ważnym, ale nie jedynym źródłem informacji dla wyborców.

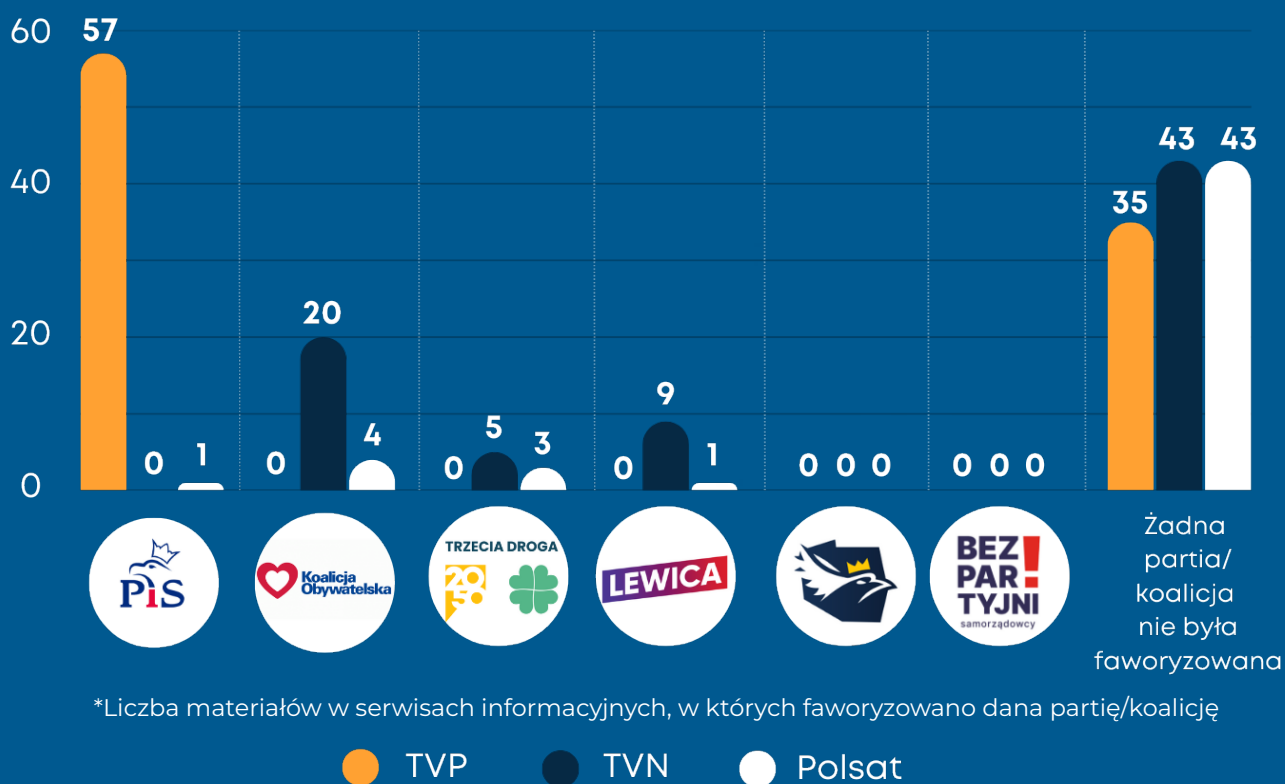
L.p.	Nazwa komitetu	Procent łącznego występowania w materiałach trzech badanych serwisów	Procent uzyskanych głosów w wyborach do Sejmu
1.	KW PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚĆ	47,64	35,38
2.	KW KOALICJA OBYWATELSKA PO .N IPL ZIELONI	44,34	30,70
3.	KW TRZECIA DROGA POLSKA 2050 SZYMONA HOŁOWNI - POLSKIE STRONNICTWO LUDOWE	10,85	14,40
4.	KW NOWA LEWICA	8,49	8,61
5.	KW KONFEDERACJA WOLNOŚĆ I NIEPODLEGŁOŚĆ	4,72	7,16
6.	KW BEZPARTYJNI SAMORZĄDOWCY	2,36	1,86

Tabela 2. Porównanie procentów łącznego występowania (jako pokrzywdzeni lub faworyzowani) w materiałach trzech badanych serwisów (N=212) do procentów uzyskanych w głosowaniu w wyborach do Sejmu

Źródło: opracowanie własne

Najwyższe wskaźniki faworyzowania miało Prawo i Sprawiedliwość – 58 materiałów, z czego tylko 1 raz w „Wydarzeniach” Polsatu, a reszta w „Wiadomościach” TVP 1 (57). Na kolejnych miejscach uplasowały się Koalicja Obywatelska - 24 materiały (z czego 20 w „Faktach” TVN, a 4 razy w „Wydarzeniach” Polsatu) oraz Nowa Lewica - 10 materiałów (9 w „Faktach” i 1 w „Wydarzeniach”).

Warto zaznaczyć, że biorąc pod uwagę liczbę wszystkich materiałów dotyczących wyborów, które ukazały się w poszczególnych serwisach, to właśnie w „Wydarzeniach” procent braku faworyzacji był najwyższy ze wszystkich stacji i wyniósł 86 proc. Następne w kolejności były „Fakty” – 61 proc. i na końcu „Wiadomości” – 38 proc. Można zatem wysnuć wniosek, że serwis informacyjny Polsatu najsilniej dążył do zobiektywizowania swojego przekazu.



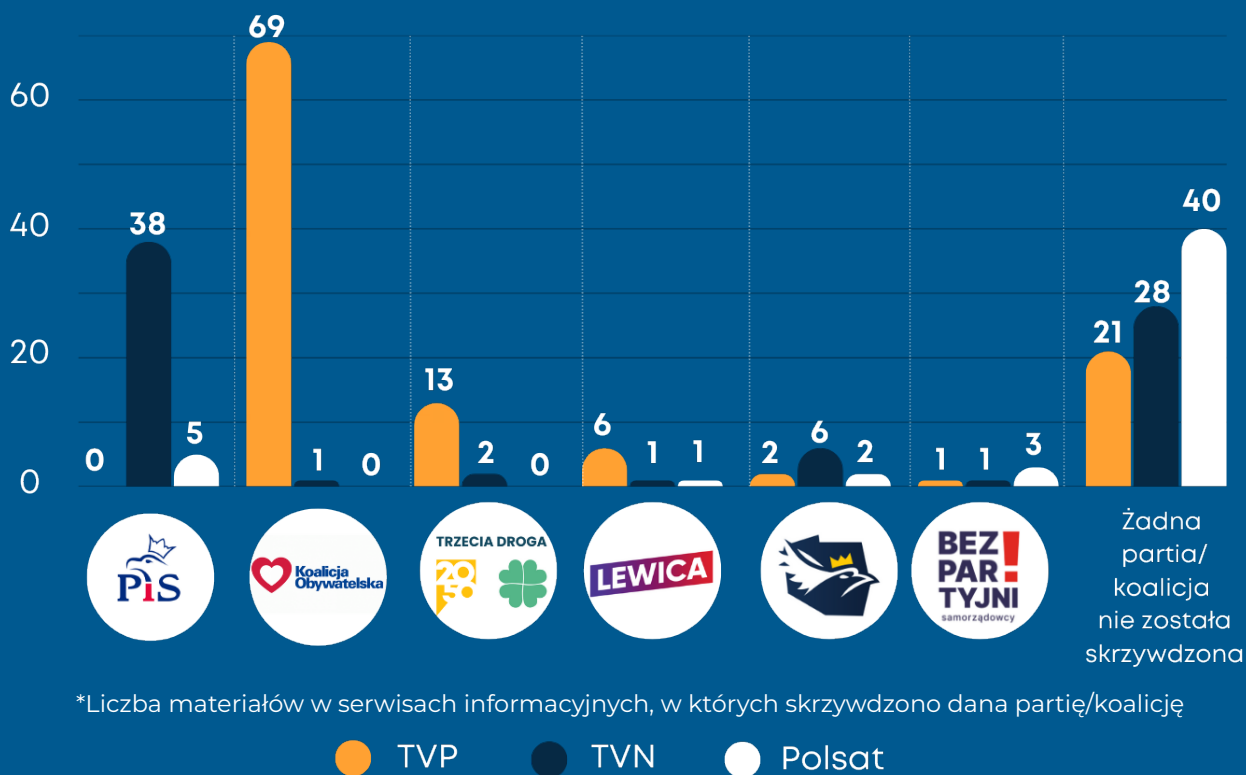
Wykres. 1. Rozkład liczby materiałów, w których wystąpili faworyzowani w podziale na serwisy informacyjne (N=212¹)

Źródło: opracowanie własne

¹ W jednym materiale mogła być faworyzowana więcej niż jedna partia/koalicja, stąd suma wartości na wykresie nie musi się pokrywać z N. Dotyczy to także wszystkich późniejszych wykresów.

Liczbowo najwięcej spośród zbadanych materiałów było krzywdzących względem Koalicji Obywatelskiej – aż 70, w tym prawie wszystkie pochodziły z „Wiadomości”. Drugie pod tym względem jest Prawo i Sprawiedliwość – 43 niesprzające materiały, z czego większość (38) pochodziła z „Faktów”.

Procentowo najmniej krzywdzących materiałów znalazło się w „Wydarzeniach”. Aż 80 proc. z nich nie krzywdziło żadnej strony. W „Faktach” było to już tylko 40 proc., a jeszcze mniej w „Wiadomościach” – 23 proc. Publiczny nadawca miał zatem najczęściej tendencję do tendencyjnego ukazywania partii/koalicji tworzących komitety wyborcze.



Wykres. 2. Rozkład liczby materiałów, w których wystąpili pokrzywdzeni w podziale na serwisy informacyjne (N = 212)

Źródło: opracowanie własne

Poniżej omówiono kwestie faworyzacji i pokrzywdzenia konkretnych partii/koalicji w podziale na poszczególne serwisy informacyjne.

Faworyzowani i pokrzywdzeni w „Wiadomościach”

W „Wiadomościach” TVP jedyną faworyzowaną partią było Prawo i Sprawiedliwość – faworyzację tej partii odnotowano przy 57. materiałach, co stanowiło 62 proc. wszystkich zbadanych materiałów w tym serwisie. Zdarzało się to znacznie częściej niż brak faworyzacji którejkolwiek partii bądź koalicji (odnotowano 35 razy). Monitorowane materiały wyborcze znalazły się na tzw. „jedynkach” (czyli stanowiły początek konkretnych wydań serwisu informacyjnego) w 11. z 14. wydań „Wiadomości”, przy czym faworyzowanie w nich Prawa i Sprawiedliwość odnotowano w aż 10. z nich.

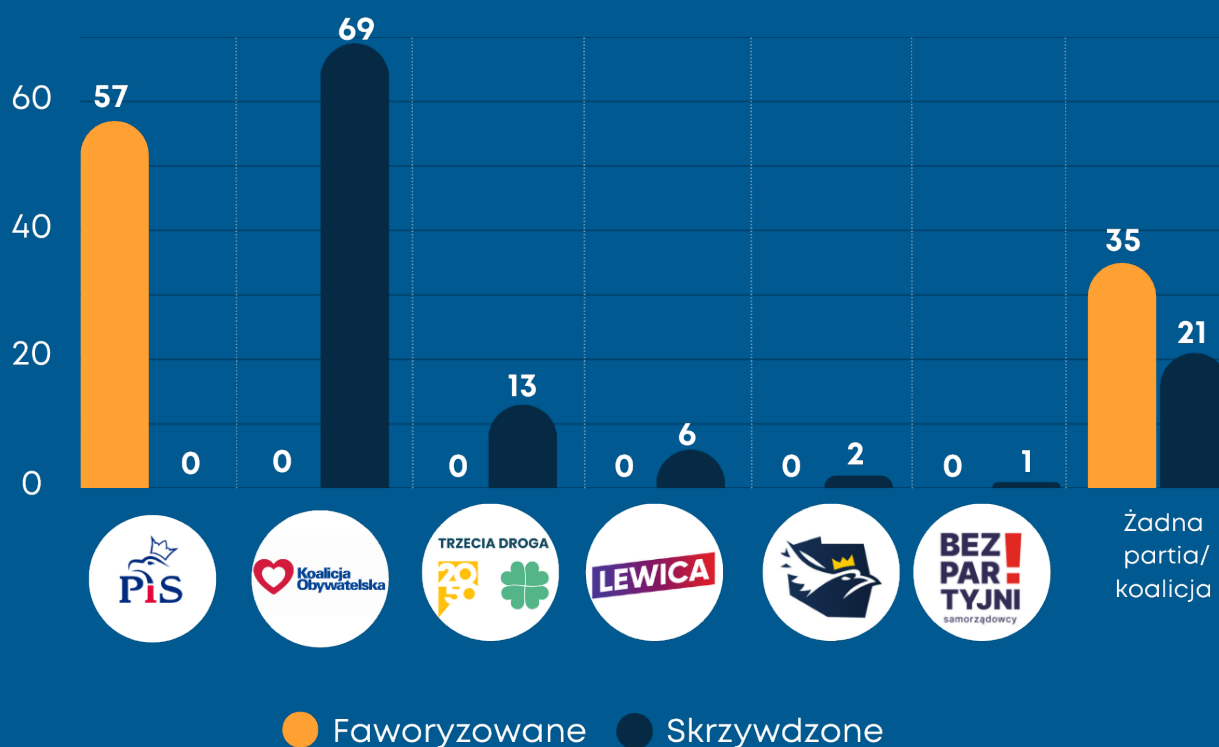
Jednym z najczęściej powtarzających się tematów była kwestia obro-ny Polski przed migrantami – pojawiła się jako główny temat w aż siedmiu (50 proc.) pierwszych materiałach serwisu. Przykładami mogą być materiały o wymownych tytułach:

- ◆ „BEZPIECZEŃSTWO STAWKĄ WYBORÓW” (01.10.2023),
- ◆ „NIEMIECKI DYKTAT W SPRAWIE MIGRANTÓW” (03.10.2023),
- ◆ „POLSKA STAWIA TAMĘ NIELEGALNEJ MIGRACJI” (05.10.2023),
- ◆ „KTO CHCE W POLSCE WPUSZCZAĆ MIGRANTÓW” (09.10.2023),
- ◆ „UNIJNY PLAN TO PRZYMUS PRZYJĘCIA MIGRANTÓW” (12.10.2023).

Warto w tym kontekście przytoczyć materiał „NIEMIECKI DYKTAT W SPRAWIE MIGRANTÓW” (03.10.2023), w którym PiS przedstawiono jako obronę Polaków przed imigrantami oraz w którym padły stanowcze słowa, m.in.: dziennikarz TVP Piotr Pawelec stwierdził „PiS mówi jasno: nie będzie polskiej zgody na relokacje”, a wypowiedź Beaty Szydło brzmiała: „Nie daliśmy się złamać, nie daliśmy się zaszantażować, wytrzymaliśmy tę presję, wytrzymamy i teraz”.

Przykładów na faworyzowanie PiS-u w „Wiadomościach” w ostatnich dwóch tygodniach kampanii można było zaobserwować znacznie więcej. Wśród argumentów przemawiających na korzyść rządzących pojawiły się, m.in.: obniżenie wieku emerytalnego, poprawa jakości życia, troszczenie się o rolników i polskie wsie, wprowadzenie i utrzymanie programów socjalnych, ochrona miejsc pracy, skuteczna walka z pandemią COVID-19, przepok Mierzei Wiślanej, zapewnianie taniego paliwa, ochrona polskich lasów, zwiększone wydatki na obronność i zbrojenie czy obrona wizerunku Jana Pawła II przed zarzutami o pedofilię.

Prawo i Sprawiedliwość przedstawiane było m.in. jako partia silnej władzy, nie dająca się złamać czy szantażować (np. ze strony Niemiec czy Unii Europejskiej), będąca strażnikiem i gwarantem bezpieczeństwa, broniąca Polski przed migrantami i wszelkimi kryzysami, zapewniająca stabilność, skuteczną politykę, współpracę w kontrze do „chaosu”, który przypisywano Koalicji Obywatelskiej. PiS było także przedstawiane jako partia, która jako jedyna może uratować kraj przed kryzysami i nieporadną opozycją np. w materiale „PIS OSTRZEGA PRZED »KOALICJĄ CHAOSU«” (07.10.2023) wielokrotnie powtarzano słowa o „skutecznych i stabilnych rządach”, podczas gdy jednocześnie przytaczano słowa Mateusza Morawieckiego o „Koalicji chaosu”.



Wykres. 3. Rozkład liczby materiałów, w których wystąpili faworyzowani i pokrzywdzeni w „Wiadomościach” TVP (N=92)

Źródło: opracowanie własne

Odnośnie do ugrupowań, którym nie sprzyjano, to Koalicja Obywatelska została skrzywdzona 69 razy i stanowi to aż 61 proc. wszystkich materiałów. Niżej, oprócz braku skrzywdzenia którejkolwiek partii (21 razy), uplasowały się: Trzecia Droga (13 razy), Nowa Lewica (6 razy), Konfederacja (2 razy) i Bezpartyjni Samorządowcy (1 raz). W żadnym materiale przedstawionym w „Wiadomościach” Prawo i Sprawiedliwość nie było pokrzywdzone.

Negatywne przedstawianie Koalicji Obywatelskiej związane było z polaryzującym sposobem prezentowania rządzących, z jednej, a opozycji z drugiej strony, co w przypadku Platformy Obywatelskiej i Polskiego Stronnictwa Ludowego wiązało się głównie z krytyką ich wcześniejszych rządów w latach 2007-2015. Przykładowo w materiale „FINISZ BOJU O PRZYSZŁOŚĆ” (13.10.2023) dziennikarz ocenił rządy PO jako „czasy prywatyzacji”, „czas biedy” i „rządy pod wpływem Berlina i Moskwy”, podczas gdy partię PiS określono jako „polskich patriotów”. Wypominano także liczne zaniedbania, podniesienie wieku emerytalnego, niskie płace, wysoki poziom bezrobocia, wysoką cenę paliwa, wyprzedawanie polskiego majątku, dbanie tylko o własne interesy, szkalowanie wizerunku papieża, szydzenie z patriotyzmu.

Ponadto w stosunku do PO pojawiały się zarzuty, że „działają pod wpływem Berlina i Moskwy”, że „chcą oddać Rosji pół Polski” („BEZPIECZEŃSTWO STAWKĄ WYBORÓW”, 01.10.2023), że „chcą przyjąć pakt o przymusowej relokacji uchodźców” („NIEMIECKI DYKTAT W SPRAWIE MIGRANTÓW”, 03.10.2023), a Donalda Tuska porównywano do Aleksandra Łukaszenki („DLACZEGO DONALD TUSK UCIEKA PRZED PYTANIAMI?”, 05.10.2023).

Odnośnie do Trzeciej Drogi i Nowej Lewicy pojawiły się przede wszystkim próby pokazywania ich jako potencjalnej „Koalicji chaosu” ze względu na zawartą w materiale uwagę, że programy poszczególnych partii się wykluczają (m.in. „PIS OSTRZEGA PRZED »KOALICJĄ CHAOSU«”, 07.10.2023; „SONDAŻ: RZĄDY OPOZYCJI = CHAOS”, 13.10.2023). W materiale „ULICA I ZAGRANICA, CZYLI TARGOWICA” (04.10.2023) w stosunku do wszystkich partii tworzących KO użyto określeń, że działają na szkodę Polaków, w imię własnego interesu oraz walki politycznej. Natomiast w materiale „LASY POLSKIM SKARBEM” (03.10.2023) padły zarzuty o to, że europosłowie PO i PSL poparli inicjatywę Parlamentu, by przenieść kompetencje zarządzania lasami na rzecz eurokratów.

Faworyzowani i pokrzywdzeni w „Faktach”

W „Faktach” TVN-u najczęściej nie była faworyzowana żadna partia ani koalicja (43 razy). Jeżeli już dochodziło do faworyzowania, to były to w kolejności: Koalicja Obywatelska (20 razy), Nowa Lewica (9 razy) i Trzecia Droga (5 razy). W przypadku Prawa i Sprawiedliwości, Konfederacji oraz Bezpartyjnych Samorządowców nie odnotowano faworyzacji. Badane tematy wyborcze znalazły się na tzw. „jedynekach”, czyli w pierwszym materiale rozpoczynającym konkretny serwis, w 13. z 14. wydań „Faktów”, przy czym faworyzowanie w nich Koalicji Obywatelskiej odnotowano w aż 10 materiałach.

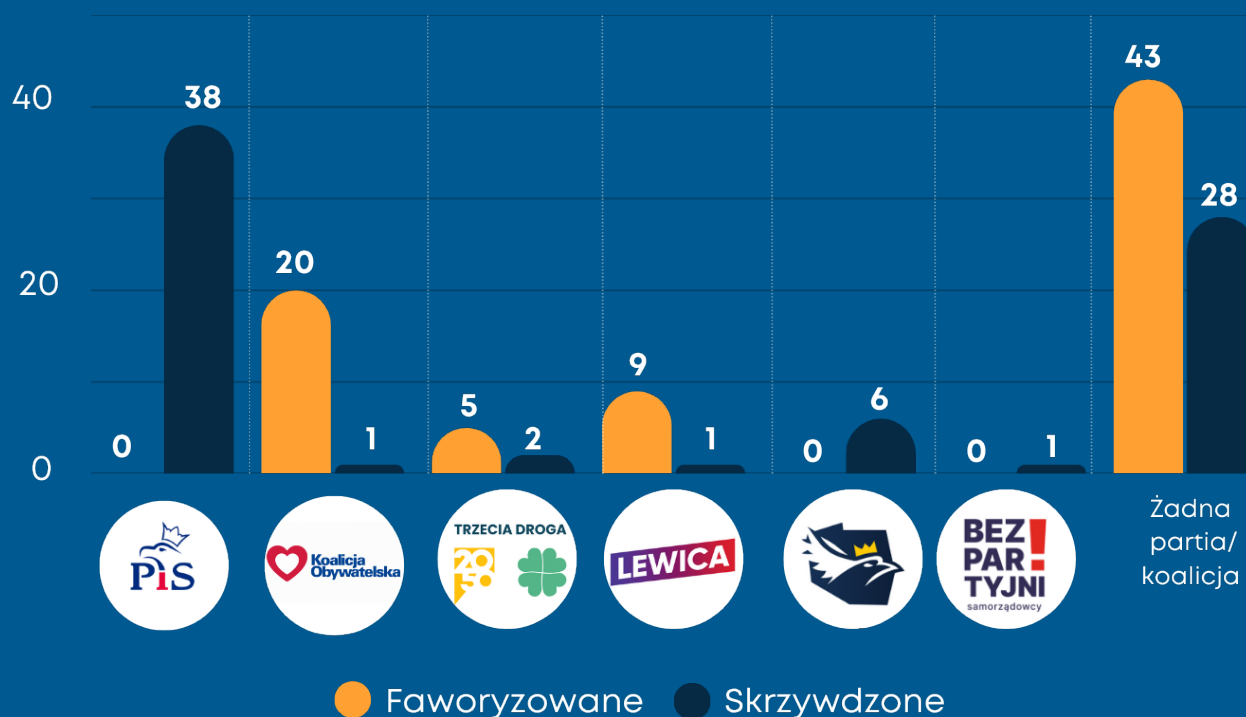
W pierwszym materiale z 01.10.2023 dotyczącym Marszu Miliona Serc (brak belki) pokazano liderów i kandydatów z Koalicji Obywatelskiej w pozytywnym świetle z polskimi flagami, tworząc narrację opartą na możliwościach współpracy i ogromnym poparciu ze strony społeczeństwa. W podobnym tonie wyemitowano materiał kolejnego dnia również jako pierwszy w serwisie „Fakty” (02.10.2023). W drugim materiale z 12.10.2023 Koalicja Obywatelska ukazana została jako formacja proeuropejska i nowoczesna, która przynosi zmianę i nadzieję na wyższe środki dla Polski w ramach funduszy europejskich.

Ponadto, partie opozycyjne (poza Konfederacją) były opisywane jako działające w interesie kobiet. Przykładowo materiał „siła głosu” (03.10.2023) na tle mówienia o pozycji kobiet w społeczeństwie, ich prawach, chęci udziału w wyborach czy kwestiach aborcyjnych, przytoczył wypowiedź ekspertki: „Zdecydowanie partie opozycyjne, zwłaszcza Lewicy czy KO widzą jak ważną grupą są młode kobiety”. W tym kontekście umieścić można również materiał trzeci z 07.10.2023 poświęcony wypowiedziom polityków Nowej Lewicy zachęcających do głosowania na nich i udziału w wyborach mówiących o tym, że Lewica to miłość i szansa dla kobiet.

Trzeciej Drodze dedykowano materiał drugi z 07.10.2023, gdzie pokazano ją jako koalicję zgraną, skuteczną, działającą wspólnie, zjednoczoną, mającą szansę na sukces w wyborach i będącą alternatywą dla wyborców, którzy zniechęcili się innymi partiami.

Na tle polaryzacji między PO/KO a PiS wystąpił m.in.:

- ♦ materiał drugi z 01.10.2023, gdzie porównano duży i kolorowy marszu KO do negatywnie ukazanej konwencji PiS w Katowicach (trudności z wejściem do hali zarówno dla obywateli, jak i dziennikarzy, wulgarność wyborców PiS-u, zarzucane PiS-owi atakowania różnych osób i grup społecznych);
- ♦ materiał pierwszy z 08.10.2023, w którym wskazywano, że Jarosław Kaczyński nie będzie reprezentował partii podczas debaty w TVP, podczas gdy Donald Tusk podchodzi do debaty poważnie i był nawet w stanie odwołać zaplanowane spotkania przedwyborcze, żeby się do niej przygotować.



Wykres. 4. Rozkład liczby materiałów, w których wystąpili faworyzowani i pokrzywdzeni w „Faktach” TVN (N=70)

Źródło: opracowanie własne

Prawo i Sprawiedliwość było partią, którą najczęściej krzywdzono w omawianym serwisie (38 razy). W 28 materiałach żadna ze stron nie została pokrzywdzona. Przy pozostałych partiach i koalicjach skrzywdzone zostały kolejno: Konfederacja – 6 razy, Trzecia Droga – 2 razy, a Koalicja Obywatelska, Nowa Lewica i Bezpartyjni Samorządowcy po jednym razie.

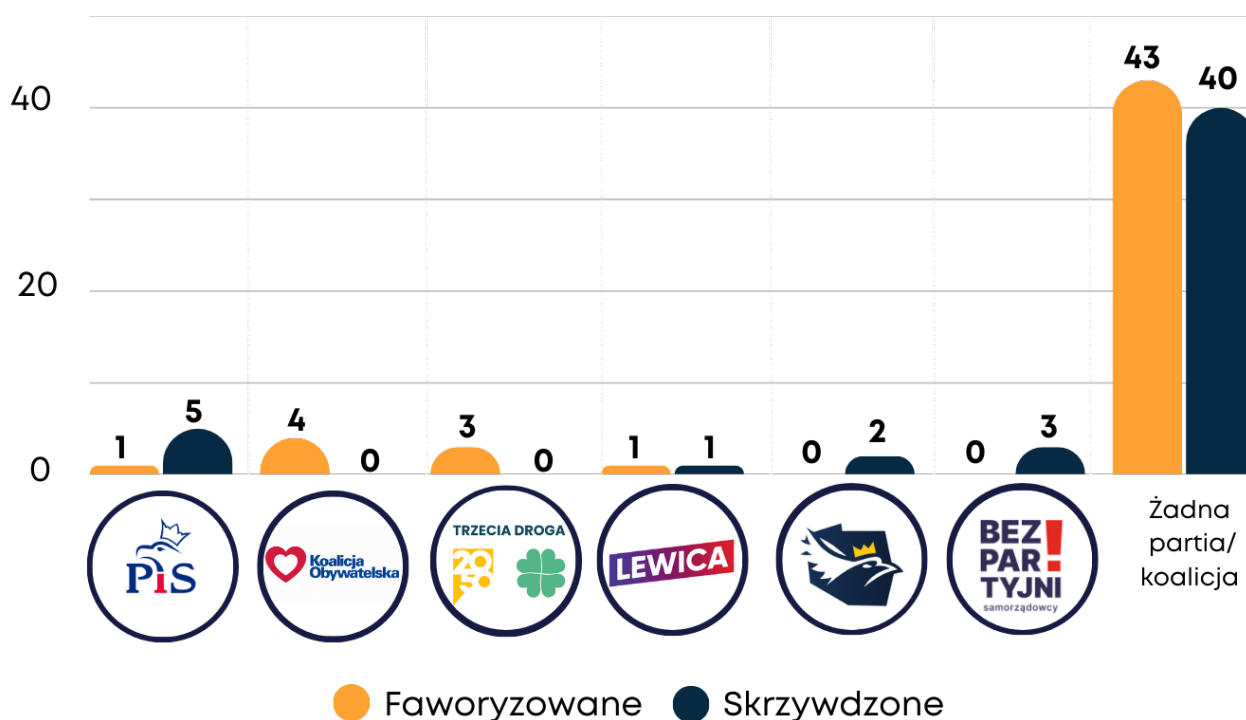
Partii rządzącej „Fakty” zarzuciły m.in. że kłamią, łamią prawo, straszą migrantami, chcą wyjścia Polski z Unii Europejskiej, mają liczne konflikty z UE i sąsiadami Polski, poświęcają polskie interesy narodowe w imię walki politycznej, doprowadzili do drożyzny, nadużywają Policji do prywatnych celów, blokują Warszawę w miesięcznice smoleńskie, finansują Kościół i manipulują cenami paliwa aby przekonać do siebie wyborców.

Przykładowo, w materiale „prawda czy fałsz” (02.10.2023) sugerowano, że zaprezentowane wypowiedzi polityków Prawa i Sprawiedliwości są przykładem kłamstwa, a dodatkowo występuje sugestia, że mówienie nieprawdy jest cechą tej partii. Negatywne nastawienie do PiS-u zauważalne było także m.in. w trzech materiałach z dni 10., 11. i 12.10.2023, których dominowała jednostronna krytyczna narracja i dobór wypowiedzi wyrwanych z kontekstu za pomocą montażu. W materiale „paliwo wyborcze” (02.10.2023) dziennikarze zarzucili partii rządzącej, że za pomocą obniżania cen paliwa manipulują wyborcami, a twórca materiału nazwał ten proceder „kiełbasą wyborczą”. Podobnie sytuacja została przedstawiana w materiale „paliwo polityczne” (07.10.2023). W czwartym materiale z 13.10.2023 padło sformułowanie, iż polityka zagraniczna w kampanii PiS to „jedna wielka kłótnia z sąsiadami Polski”.

Odnosząc do Konfederacji w „Faktach” TVN pojawiał się przede wszystkim zarzut gardzenia kobietami w materiale „siła głosu” (03.10.2023), gdzie padło zdanie: „Z pogardą mówią o kobietach, w XXI wieku, poddając w wątpliwość, czy my powinniśmy posiadać prawa wyborcze, przecież to jakieś średniowiecze!”. Ponadto w materiale „haniebne słowa” (07.10.2023) przywołany został pogląd Janusza Korwin-Mikkego kwestionujący wiek zgody na czynności seksualne (jako obrona pedofilii), co zestawione zostało z usunięciem polityka przez Konfederację.

Faworyzowani i pokrzywdzeni w „Wydarzeniach”

W „Wydarzeniach” Polsatu, podobnie jak w „Faktach”, najczęściej żadna partia lub koalicja nie była faworyzowana (wystąpiły 43 takie materiały). Pojedyncze przypadki faworyzacji zauważono w odniesieniu do Koalicji Obywatelskiej (4 razy), Trzeciej Drogi (3 razy) oraz Nowej Lewicy i Prawa i Sprawiedliwości (po jednym razie). Badane tematy wyborcze znalazły się na tzw. „jedynekach”, czyli w pierwszym materiale rozpoczynającym konkretny serwis, w 12. z 14. wydań „Wydarzeń”, przy czym nie odnotowano faworyzacji którejkolwiek partii w żadnym z 11 wydań. Wyjątek stanowiła faworyzacja Koalicji Obywatelskiej i Trzeciej Drogi w materiale „nowy rozdział” z 11.10.2023.



Wykres. 5. Rozkład liczby materiałów, w których wystąpili faworyzowani i pokrzywdzeni w „Wydarzeniach” Polsatu (N=50)

Źródło: opracowanie własne

Koalicja Obywatelska wypadła najkorzystniej dzięki pokazywaniu wypowiedzi Donalda Tuska jako tych najbardziej rzetelnych, co poparto również słowami innych przedstawicieli opozycji w materiale „Nowy rozdział” (z 11.10.2023). Materiał ten korzystnie pokazywał również Władysław Kosiniak-Kamysza jako swojego rodzaju autorytet, który moralizuje zachowanie partii rządzącej.

W tym serwisie informacyjnym odnotowano także najmniej materiałów krzywdzących dla którejkolwiek partii lub koalicji (40 materiałów). Najczęściej skrzywdzoną partią było Prawo i Sprawiedliwość (5 materiałów). Dalej znaleźli się Bezpartyjni Samorządowcy (3 razy), Konfederacja (2 razy) i Nowa Lewica (1 raz). Koalicja Obywatelska i Trzecia Droga nie zostały skrzywdzone w żadnym z materiałów.

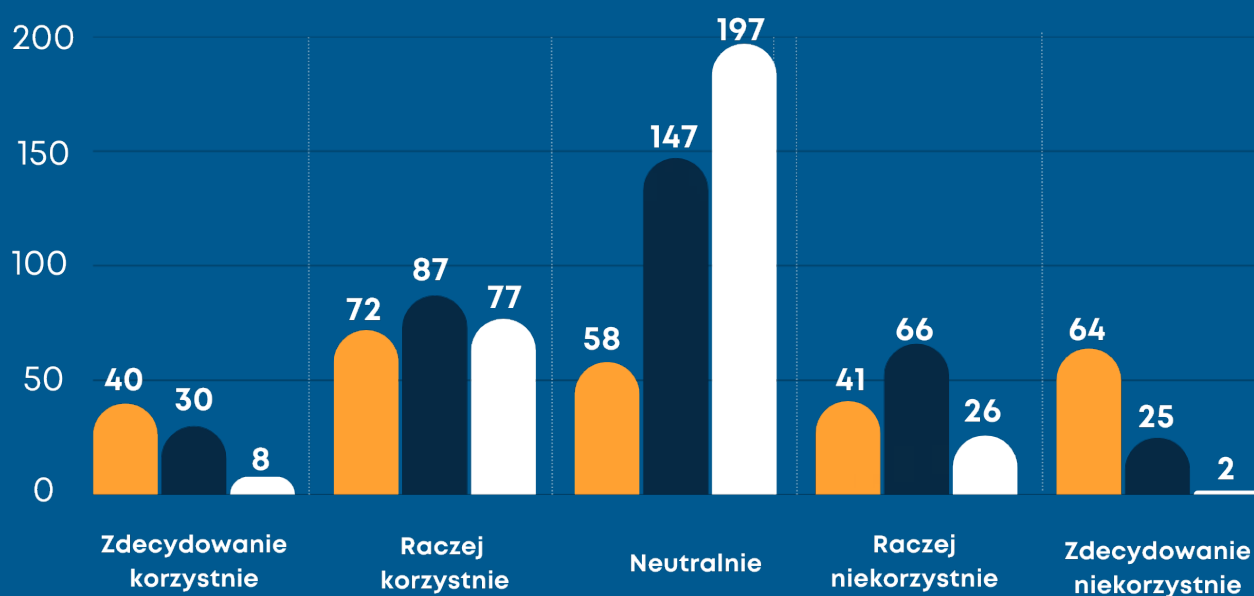
Nierzadko mniejsze partie były pomijane w materiałach lub zapewniano im minimalną ekspozycję. W materiale „Przedwyborcze debaty” (08.10.2023) nie wspomniano o przedstawicielu „Lewicy” czy „Bezpartyjnych Samorządowców” podczas debaty w TVP. Z kolei w materiale „OSTATNIA PROSTA” (10.10.2023) przytoczono tylko kilka sekund wypowiedzi Krzysztofa Bosaka, co stanowiło rażącą dysproporcję w porównaniu z czasem poświęconym innymi komitetom: PiS, KO, Lewica, Trzecia Droga). Warto także zaznaczyć, że podczas materiałów zbiorczych, w których wspomniano tym, co w ostatnim czasie kampanii robili wybrani przedstawiciele PiS, KO, Trzeciej Drogi, Lewicy czy Konfederacji, pomijano Bezpartyjnych Samorządowców czy inne mniejsze koalicje (m.in. „Za tydzień wybory”, 08.10.2023).

JAK UKAZYWANO POLITYKÓW W SERWISACH INFORMACYJNYCH?

Wśród pytań dotyczących występowania polityków w analizowanych materiałach, jednym z najciekawszych było: „Jak ukazany został ten polityk w tym materiale (patrząc z jego/jej perspektywy)?”. Odpowiedzi na pytanie towarzyszyła pięciostopniowa skala: od „Zdecydowanie korzystnie” poprzez „Raczej korzystnie”, „Neutralnie”, „Raczej niekorzystnie” do „Zdecydowanie niekorzystnie”. W zestawieniu wyników z konkretnymi serwisami informacyjnymi, można było zaobserwować podobną stronniczość jak w omówionych wcześniej kwestiach faworyzowania i krzywdzenia konkretnych ugrupowań politycznych.

Najwięcej neutralnych wskazań, a więc sytuacji, gdzie w danym materiale reporterskim oceniono, że występujący polityk został przedstawiony w sposób neutralny, odnotowano w przypadku „Wydarzeń” Polsatu. Aż 197 przedstawień polityków w badanych materiałach tego serwisu było neutralnych, co stanowiło 64 proc. (spośród 310 wszystkich przedstawień polityków w „Wydarzeniach”).

W przypadku „Faktów” TVN-u było to 147 materiałów, co stanowiło 41 proc. (spośród 355 wszystkich przedstawień polityków w tym serwisie), a w „Wiadomościach” TVP – 58 materiałów, czyli 21 proc. (spośród 275. wszystkich przedstawień polityków w tym serwisie).



*Rozkład liczbowy wystąpień polityków w trzech analizowanych serwisach informacyjnych ze względu na to jak zostali ukazani w danym materiale

● Wydarzenia TVP ● Fakty TVN ● Wydarzenia Polsatu

Wykres. 6. Rozkład liczbowy występowania polityków w trzech analizowanych serwisach informacyjnych ze względu na to, jak zostali ukazani w danym materiale (N=940)

Źródło: opracowanie własne

Odpowiedzi najbardziej skrajne (zdecydowanie korzystanie i zdecydowanie niekorzystnie) zarówno liczbowo, jak i procentowo dominowały w przypadku serwisu Telewizji Polskiej. Najniższe zaś – odnotowano w serwisie Polsatu.

Jak przedstawiano polityków w „Wiadomościach”?

Materiały „Wiadomości” TVP w ostatnich dwóch tygodniach przed wyborami były zdominowane przez dwóch polityków: przewodniczącego Platformy Obywatelskiej – Donalda Tuska oraz prezesa Prawa i Sprawiedliwości – Jarosława Kaczyńskiego. Donald Tusk pojawił się lub został wspomniany w 56. materiałach, co stanowiło ponad 60 procent wszystkich newsów „Wiadomości” dotyczących wyborów (N=92), natomiast wystąpienie Jarosława Kaczyńskiego odnotowano w 46. przypadkach, czyli równo w połowie materiałów dotyczących wyborów.

Trzecim najczęściej pojawiającym się politykiem w owym serwisie informacyjnym był premier Mateusz Morawiecki, który znalazł się w 24. materiałach. W przypadku liderów pozostałych partii politycznych startujących w wyborach parlamentarnych odnotowano jedynie jednocyfrowe wystąpienie: Władysław Kosiniak-Kamysz w 8. materiałach, Szymon Hołownia w 4., Włodzimierz Czarzasty w 3., a Robert Biedroń w 2. Współprzewodniczący Razem, Adrian Zandberg, nie został wspomniany w żadnym z badanych materiałów w „Wiadomościach”. Liderzy Konfederacji także byli pomijani w „Wiadomościach” w badanym okresie. Krzysztof Bosak pojawił się tylko w raz (w materiale „Wyborcza debata telewizyjna”, 9.10.2023), natomiast Sławomir Mentzen nie został wspomniany wcale.

Warto zauważyć, że dwaj politycy, którzy nie startowali w wyborach parlamentarnych – Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda oraz Prezydent Warszawy Rafał Trzaskowski – pojawili się w 7. materiałach „Wiadomości” (każdy), czyli częściej niż startujący w wyborach liderzy innych partii niż PiS, PO i PSL.

Imię i nazwisko polityka	Zdecydowanie korzystnie	Raczej korzystnie	Neutralnie	Raczej niekorzystnie	Zdecydowanie niekorzystnie	Suma	Średnia ocen
Donald Tusk	0	0	0	14	42	56	-1,75
Rafał Trzaskowski	0	0	2	2	3	7	-1,14
Jarosław Kaczyński	20	21	5	0	0	46	1,33
Mateusz Morawiecki	12	9	3	0	0	24	1,34
Andrzej Duda	2	4	1	0	0	7	1,14
Władysław Kosiniak-Kamysz	1	0	1	3	3	8	-0,88
Szymon Hołownia	0	0	1	2	1	4	-1
Włodzimierz Czarzasty	0	0	0	2	1	3	-1,33
Robert Biedroń	0	0	1	1	0	2	-0,5
Adrian Zandberg	0	0	0	0	0	0	0
Sławomir Mentzen	0	0	0	0	0	0	0
Krzysztof Bosak	0	0	1	0	0	1	0

*Rozkład liczby pojawień lub wspomnień wybranych polityków w „Wiadomościach” TVP ze względu na to, jak zostali ukazani w danym materiale. N=275

Tabela 4. Rozkład liczby pojawień lub wspomnień wybranych polityków w „Wiadomościach” TVP ze względu na to, jak zostali ukazani w danym materiale (N=275)

Źródło: opracowanie własne

W „Wiadomościach” jedynie politycy PiS-u (Jarosław Kaczyński, Mateusz Morawiecki, Andrzej Duda) zostali ukazani w korzystnym dla nich świetle, o czym świadczą średnie ocen na plus obliczone w ostatniej kolumnie tabeli 4. W żadnym materiale „Wiadomości” nie zostali ukazani niekorzystnie.

Z drugiej strony, ten serwis informacyjny przedstawiał liderów opozycji w niekorzystnym lub zdecydowanie niekorzystnym świetle. Zdecydowanie najbardziej niekorzystnie ukazano polityków Platformy Obywatelskiej, a zwłaszcza Donalda Tuska. Wśród 56. materiałów z jego udziałem, żaden nie przedstawił go w korzystnym lub neutralnym świetle. W 14. materiałach został ukazany raczej niekorzystnie, a w większości materiałów (czyli w 42.) zdecydowanie niekorzystnie.

Jak przedstawiano polityków w „Faktach”?

Podobnie jak w „Wiadomościach”, w „Faktach” TVN-u w okresie przedwyborczym także dominowali dwaj liderzy największych partii politycznych w Polsce, choć w znacznie mniejszym stopniu. Jarosław Kaczyński pojawił się lub został wspomniany w 30. materiałach, a Donald Tusk w 29. Stanowi to nieco ponad 40 procent wszystkich materiałów „Faktów” dotyczących wyborów w okresie objętym owym badaniem.

Trzecim najczęściej pojawiającym się politykiem w „Faktach” był premier Mateusz Morawiecki, który wystąpił w 22. materiałach. Natomiast „luka” między nim a pozostałymi politykami innych partii była znacznie mniejsza niż w „Wiadomościach”. Liderzy Trzeciej Drogi, Władysław Kosiniak-Kamysz i Szymon Hołownia, znaleźli się odpowiednio w 19. i 17. materiałach. W przypadku liderów Lewicy najwięcej wystąpień w „Faktach” odnotowano u Włodzimierza Czarzastego, który pojawił się lub został wspomniany również w 17. materiałach, podczas gdy nazwisko Roberta Biedronia i Adriana Zandberga padło odpowiednio w 8. i 2. materiałach. Zdecydowanie mniej czasu i uwagi ów serwis informacyjny poświęcił liderom Konfederacji. Krzysztof Bosak znalazł się w 4. materiałach „Faktów”, a Sławomir Mentzen jedynie w 2.

Imię i nazwisko polityka	Zdecydowanie korzystnie	Raczej korzystnie	Neutralnie	Raczej niekorzystnie	Zdecydowanie niekorzystnie	Suma	Średnia ocen
Donald Tusk	11	11	6	1	0	29	1,10
Rafał Trzaskowski	1	3	4	0	0	8	0,66
Jarosław Kaczyński	1	0	8	15	6	30	-0,83
Mateusz Morawiecki	0	1	5	10	6	22	-0,95
Andrzej Duda	0	0	4	1	2	7	-0,71
Władysław Kosiniak-Kamysz	4	6	9	0	0	19	0,74
Szymon Hołownia	3	11	3	0	0	17	1
Włodzimierz Czarzasty	2	8	7	0	0	17	0,71
Robert Biedroń	1	3	4	0	0	8	0,626
Adrian Zandberg	0	1	1	0	0	2	0,5
Sławomir Mentzen	0	0	1	0	1	2	-1
Krzysztof Bosak	0	0	1	1	2	4	-1,25

*Rozkład liczby pojawień lub wspomnień poszczególnych polityków w „Faktach” TVN ze względu na to, jak zostali ukazani w danym materiale. N=355

Tabela 5. Rozkład liczby pojawień lub wspomnień poszczególnych polityków w „Faktach” TVN ze względu na to, jak zostali ukazani w danym materiale (N=355)

Źródło: opracowanie własne

Jak łatwo można zauważyć w tabeli 5, w „Faktach” TVN-u liderzy tzw. demokratycznej opozycji, czyli Platformy Obywatelskiej, Trzeciej Drogi oraz Lewicy, zostali ukazani korzystnie, podczas gdy polityków PiS-u i Konfederacji przedstawiano w raczej niekorzystnymi dla nich świetle.

Wśród wszystkich polityków w „Faktach” najkorzystniej zaprezentowany został Donald Tusk ze średnią ocen 1,10. Sposób jego ukazania został uznany za „zdecydowanie korzystny” lub „raczej korzystny” w łącznie 22. materiałach. W korzystnym świetle przedstawiono także przewodniczącego Polski 2050 Szymona Hołownię, który został ukazany w 11. materiałach raczej korzystnie, a w 3. zdecydowanie korzystnie. Prezes PSL Władysław Kosiniak-Kamysz oraz liderzy Lewicy także zostali przedstawieni korzystnie w „Faktach”, choć w mniejszym stopniu.

W owym serwisie informacyjnym polityków PiS-u natomiast ukazano w raczej niekorzystnym dla nich świetle, ze średnią ocen między -0,70 a -0,95. Jarosław Kaczyński i Mateusz Morawiecki zostali zaprezentowani zdecydowanie niekorzystnie w 6. materiałach, a raczej niekorzystnie w odpowiednio 15. i 10. materiałach. Jeszcze bardziej negatywnie w „Faktach” pokazywano polityków Konfederacji, których średnie ocen przekraczają -1. Jednak trzeba zauważyć, że w porównaniu do polityków PiS-u, materiałów z udziałem Bosaka i Mentzena było znaczenie mniej.

Jak przedstawiano polityków w „Wydarzeniach”?

Podobnie jak w pozostałych dwóch telewizyjnych serwisach informacyjnych najczęściej pojawiającymi się politykami w „Wydarzeniach” w okresie objętym badaniem byli Donald Tusk i Jarosław Kaczyński. Ten pierwszy pojawił się lub został wspomniany w 28. materiałach, a ten drugi w 25.

Jednak w odróżnieniu od „Wiadomości” i „Faktów”, na trzecim miejscu w liczbie pojawień się i/lub wzmianek znalazł się Władysław Kosiński-Kamysz, który został ukazany lub wspomniany w 20 materiałach. Tuż za nim był Szymon Hołownia (19) i premier Mateusz Morawiecki (18). Znacznie rzadziej w „Wydarzeniach” zostali ukazani lub wspomniani liderzy Lewicy i Konfederacji. Mimo tego, liderzy Konfederacji zauważalnie częściej zostali pokazani/wspomniani w „Wydarzeniach” niż w pozostałych dwóch serwisach informacyjnych. Sławomir Mentzen pojawił się lub został wspomniany w 10. materiałach „Wydarzeń”, a Krzysztof Bosak w 9. Zauważyć można zatem większe zróżnicowanie polityczne i nieco częstsze przedstawienie liderów mniejszych partii niż w przypadku dwóch pozostałych badanych serwisów.

Imię i nazwisko polityka	Zdecydowanie korzystnie	Raczej korzystnie	Neutralnie	Raczej niekorzystnie	Zdecydowanie niekorzystnie	Suma	Średnia ocen
Donald Tusk	2	8	18	0	0	28	0,43
Rafał Trzaskowski	0	0	11	0	0	11	0
Jarosław Kaczyński	1	4	18	2	0	25	0,16
Mateusz Morawiecki	0	8	7	3	0	18	0,28
Andrzej Duda	0	1	4	0	0	5	0,2
Władysław Kosiniak-Kamysz	3	5	12	0	0	20	0,55
Szymon Hołownia	0	7	12	0	0	19	0,37
Włodzimierz Czarzasty	0	2	8	1	0	11	0,09
Robert Biedroń	1	1	4	0	0	6	0,5
Adrian Zandberg	0	2	2	0	0	4	0,5
Sławomir Mentzen	0	2	6	2	0	10	0
Krzysztof Bosak	0	2	5	2	0	9	0

*Rozkład liczby pojawień lub wspomnień poszczególnych polityków w „Wydarzeniach” Polsatu ze względu na to, jak zostali ukazani w danym materiale. N=310

Tabela 6. liczby pojawień lub wspomnień poszczególnych polityków w „Wydarzeniach” Polsatu ze względu na to, jak zostali ukazani w danym materiale (N=310)

Źródło: opracowanie własne

W większości materiałów „Wydarzeń” politycy zostali ukazani neutralnie, o czym świadczą także średnie ocen poszczególnych polityków zaprezentowane w ostatniej kolumnie tabeli, które wahają między 0 a 0,55. Wśród wszystkich polityków, w najkorzystniejszym świetle ukazano Władysława Kosiniaka-Kamysza, który w 3. materiałach został przedstawiony zdecydowanie korzystnie, a w 5. raczej korzystnie. Minimalnie korzystniej ukazywano także dwóch liderów Lewicy – Roberta Biedronia i Adriana Zandberga oraz przewodniczącego PO – Donalda Tuska. W „Wydarzeniach” liderzy Konfederacji, ogólnie rzecz biorąc, zostali przedstawieni neutralnie, podobnie jak Prezydent Warszawy Rafał Trzaskowski.

O CZYM MÓWIŁY TELEWIZYJNE PASKI?

Paski telewizyjne, inaczej tzw. belki są pewnego rodzaju tytułami poszczególnych materiałów w serwisie informacyjnym. „Wiadomości” TVP oraz „Wydarzenia” Polsatu nadały belkę wszystkim z analizowanych materiałów – czyli odpowiednio: 92 oraz 50 materiałom.

BELKI Z „FAKTÓW”

„Fakty” TVN od kilku lat rezygnują z tytułowania w taki sposób części prezentowanych materiałów, przez co w bazie z monitoringu znalazły się belki jedynie z 19 spośród 70 badanych materiałów (co stanowiło zaledwie 27 proc.). Nadawane tytuły są jednak zwykle znacznie krótsze niż w przypadku dwóch pozostałych analizowanych serwisów, a także (raczej) bardziej neutralne i o niskiej wartości informacyjnej.

Te nieliczne tytuły na belkach, które się pojawiły w „Faktach” TVN-u skupiały się głównie na wyborach samych w sobie i wyborcach mogących wziąć udział w głosowaniu. Pojawiały się określenia oceniające zarówno negatywne jak i pozytywne. Czasem, mimo krótkiej formy, zawierały sformułowania silnie ocenne i dość skrajne, jak np. „piekło kobiet” (04.10.2023) czy „haniebne słowa” (07.10.2023).

Najczęściej występującymi słowami w tychże belkach były dwukrotnie występujące i dość neutralne w swoim wydźwięku: „dyplomacja”, „głosu”, „siła”, „słowa” oraz „wyborcze”, co obrazuje Rysunek 1.



Rys. 1. Chmura słów z 19 analizowanych belek „Faktów” TVN-u
Źródło: opracowanie własne za pomocą worldclouds.com

Najwięcej nagłówków w „Faktach” TVN-u zachęcało do wzięcia udziału w wyborach i skupiało się na tym jak ważne jest pójście do urny, co można zaobserwować m.in. w: „siła głosu” (03.10.2023), „Już głosują” (14.10.2023), „Gest odwagi” (08.10.2023), „Czyny i słowa” (05.10.2023). Poruszano również tematy około-wyborcze, wokół których toczyły się polityczno-społeczne dyskusje, takie jak:

- ◆ kwestia funduszy podchodzących z Unii Europejskiej w materiale „kolejne zagrożone miliardy” (03.10.2023),
- ◆ sytuacja osób niepełnosprawnych w „chorzy czekają na orzeczenie o niepełnosprawności” (07.10.2023),
- ◆ prawo aborcyjne w Polsce w „piekło kobiet” (04.10.2023),
- ◆ czy manipulacje cenami paliwa w „Paliwo wyborcze” (02.10.2023) oraz „Paliwo polityczne” (07.10.2023).

Wśród tych nielicznych tytułów materiałów z TVN nie znalazło się żadne nawiązanie do osób czy ugrupowań politycznych.

BELKI Z „WYDARZEŃ”

W podobny sposób, jednak znacznie bardziej neutralnie niż pozostałe stacje, do kwestii tytułów podeszły „Wydarzenia” Polsatu. Ich „belkowe” wizytówki każdego materiału miały najczęściej charakter informacyjny i jeśli pojawiały się sformułowania oceniające to nie dotyczyły one uczestników wyborów.

Najczęściej występującymi słowami były: „kampanii” (5 razy), „ostatnia” i „prosta” (po 3 razy, w kontekście np. ostatniego momentu na głosowanie), „rachunki” (3 razy), a także dwukrotnie słowa: „głosów”, „obietnice”, „ostatni”, „przekonać”, „sondażowe”, „twarde”, „tydzień”, „wybory” i „zobowiązania”, co przedstawia Rysunek 2.

Ukazywano również czasami to, jak wyrównane były to wybory w kontekście szans na zwycięstwo, np. „Przechylić szalę” (02.10.2023), „Walka o podium” (01.10.2023), „Zdobywanie głosów” (11.10.2023).

Najwięcej przeanalizowanych tytułów, skupiało się na wyborcach i ich postawie, a także staraniach polityków o przekonanie obywateli do oddania na nich głosu. Wymienić można tu między innymi belki: „Wielka mobilizacja” (01.10.2023), „Waga kobiecych głosów” (02.10.2023), „Młodzi nie/głosują” (03.10.2023), „Przekonać nieprzekonanych” (09.10.2023), „Dotrzeć do każdego” (07.10.2023), „Przekonać wyborcę” (06.10.2023).

Nawiązania polityczne pojawiały się także w innych około-wyborczych tematach. Były to wydarzenia, które – zaraz po temacie wyborów – były najczęściej przywoływanymi, wpływając tym samym na dobór słów i działania ugrupowań i polityków startujących w wyborach. Do takich tematów zaliczyć można rezygnacje generałów i zmiany na stanowiskach w Wojsku Polskim czy sytuację na granicy Rzeczypospolitej i los przekraczających ją migrantów. W tych przypadkach nagłówki „Wydarzeń” Polsatu pozostały dość zachowawcze i raczej neutralne, m.in.: „Dymisje generałów” (10.10.2023), „Granice pod lupą” (04.10.2023), „Finisz Kampanii Migracje” (12.10.2023), „Potyczki ws. armii” (12.10.2023).

Podobnie jak w przypadku „Faktów” TVN, belki „Wydarzeń” Polsatu nie zawierały nazwisk polityków czy nazw ugrupowań politycznych.

BELKI Z „WIADOMOŚCI”

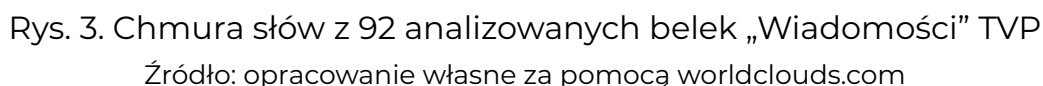
Odwrotną sytuację zaobserwowano w przypadku „Wiadomości” Telewizji Polskiej. Tu pojawiło najwięcej określeń oceniających, również skrajnych, bezpośrednio zestawionych z osobami, ugrupowaniami czy wydarzeniami.

Jednym z najczęściej powtarzających się schematów było zestawienie nazwiska obecnego lidera Koalicji Obywatelskiej Donalda Tuska z negatywnie nacechowanymi określeniami i kontekstami:

- ◆ „JAROSŁAW KACZYŃSKI: NIE DLA SYSTEMU TUSKA” (01.10.2023),
- ◆ „HANIEBNE SŁOWA KANDYDATKI TUSKA” (01.10.2023),
- ◆ „KONTRWYWIAD ZA TUSKA POD BUTEM ROSJAN” (03.10.2023),
- ◆ „PAKT TUSK-PUTIN PRZECIW NATO” (04.10.2023),
- ◆ „ŁUKASZENKA KIBICUJE TUSKOWI” (07.10.2023),
- ◆ „BEZROBOCIE I BIEDA, CZYLI POLSKA ZA TUSKA” (08.10.2023),
- ◆ „WYRAŻNA PORAŻKA TUSKA W DEBACIE” (10.10.2023),
- ◆ „PRONIEMIECKA MISJA TUSKA” (11.10.2023),
- ◆ „ABSURDALNE TEORIE TUSKA I PYTLA” (12.10.2023).

Platforma Obywatelska na telewizyjnych belkach „Wiadomości” nazywana była np. partią Tuska („PARTIA TUSKA: RELOKACJA NATYCHMIAST!”, 04.10.2023), a jej politycy przebierańcami („PRZEBIERAŃCY Z PLATFORMY”, 08.10.2023) czy niszczycielami („ODBUDOWA PO NISZCZYCIELACH Z PLATFORMY”, 03.10.2023). W kontekście opozycji, a w szczególności Platformy Obywatelskiej, Koalicji Obywatelskiej i polityków tych ugrupowań padały tytuły zawierające słowo chaos, takie jak: koalicja chaosu („PIS OSTRZEGA PRZED »KOALICJĄ CHAOSU«”, 07.10.2023), „PLATFORMA GRA NA CHAOS” (14.10.2023), „SONDAŻ: RZĄDY OPOZYCJI = CHAOS” (13.10.2023), WSPÓŁPRACA CZY GROŹBA CHAOSU? (13.10.2023).

Wśród innych polityków i ugrupowań wspomniano również jednokrotnie o: Rafale Trzaskowskim („POLITYCZNA TURYSTYKA TRZASKOWSKIEGO”, 03.10.2023), Polskim Stronnictwie Ludowym („PRZESZŁOŚĆ OBCIĄŻA PSL”, 05.10.2023), Prawie i Sprawiedliwości oraz Jarosławie Kaczyńskim



Nacisk kładziono również na sytuację migrantów i (jak twierdzili autorzy materiałów) „przymus” ze strony Unii Europejskiej do ich przyjmowania, m.in. w: „»NIE« DLA ZWOŻENIA MIGRANTÓW DO POLSKI” (06 oraz 11.10.2023), „POLSKA STAWIA TAMĘ NIELEGALNEJ MIGRACJI” (05.10.2023), „UNIJNY PLAN TO PRZYMUS PRZYJĘCIA MIGRANTÓW” (12.10.2023), „CHCĄ NAM WEPCHNAĆ MIGRANTÓW” (07.10.2023), „KTO CHCE WPOLSCIEWPUSZCZAĆ MIGRANTÓW” (09.10.2023). Nabełkach „Wiadomości” negatywnie ukazywano również Niemcy i prowadzoną przez nich politykę migracyjną: „NIEMIECKI DYKTAT ZWOŻENIA MIGRANTÓW” (03.10.2023), „TO NIEMCY ODPOWIADAJĄ ZA KRYZYS MIGRACYJNY” (06.10.2023).

Część tytułów poświęcono referendum, które zorganizowano w tym samym terminie, co wybory parlamentarne i siłą rzeczy włączono do kampanii wyborczej, np.: „4 RAZY NIE - DROGĄ DO DOBREJ PRZYSZŁOŚCI” (02.10.2023), „O MIGRACJI W REFERENDUM” (06.10.2023), „REFERENDUM SZANSĄ ZASTOPOWANIA »PLANU 67«” (03.10.2023), „Cztery ważne pytania” (03.10.2023), „W REFERENDUM LICZY SIĘ KAŻDY GŁOS” (11.10.2023).

Kilka razy pojawiły się także inne tematy kampanii m.in. związane z Janem Pawłem II, niedoborami paliw na stacjach benzynowych czy przedsięwzięciem przekopu Mierzei Wiślanej: „W OBRONIE ŚW. JANA PAWŁA II” (07.10.2023), „PALIWA NIE ZABRAKNIE” (03.10.2023), „KŁAMSTWA W SPRAWIE MIERZEI” (07.10.2023).

Zdecydowana większość tytułów materiałów ukazanych w TVP w badanym okresie zawierała określenia mocno nacechowane zarówno negatywnie, jak i pozytywnie. Prawie wszystkie belki z niepochlebnymi elementami dotyczyły Donalda Tuska, Koalicji Obywatelskiej i ugrupowań opozycyjnych względem Prawa i Sprawiedliwości, a także Unii Europejskiej, Niemiec oraz uchodźców i migrantów. Te pozytywne pojawiały się wraz z elementami kojarzonymi z partią PiS – Janem Pawłem II, murem na granicy polsko białoruskiej oraz wsparciem regionów małomiasteczkowych i wiejskich.

KIM JESTEŚMY?

Fundacja Instytut Dyskursu i Dialogu (INDID) jest organizacją pozarządową, która za cel obrała naprawę debaty publicznej w Polsce. Promując rzetelne dziennikarstwo, wolność słowa, pluralizm poglądów, dialog bez nienawiści i manipulacji, chcemy zadbać o wzajemny szacunek i zrozumienie. W tym celu prowadzimy szeroko zakrojone projekty o charakterze analityczno-badawczym, edukacyjnym, popularyzacyjnym i bieżącą działalność strażniczą.

Działamy na zasadach think-tanku – ośrodka analitycznego, którego analizy i opracowania dotyczące mediów oraz komunikacji zawsze dążą do bycia w pełni rzetelnymi, uczciwymi i pozbawionymi stronniczości. W naszych działaniach zawsze kierujemy się zasadami uczciwości, jawności i transparentności. Jesteśmy całkowicie niezależni od sił politycznych czy korporacyjnych. Działamy tylko dzięki własnej ciężkiej pracy i talentom zgromadzonym w zbudowanym przez lata zespole.

Wspierając dobre dziennikarstwo chcemy sprawić, żeby w mediach więcej było: rzetelnej informacji, bezstronności, obiektywizmu, a mniej manipulacji, propagandy czy fake newsów. Bez dobrze poinformowanego społeczeństwa nie ma szans na zdrową demokrację i obywatelskość jej przedstawicieli. To, co dziś przeszkadza nam normalnie rozmawiać, to tzw. „plemienność” w debacie publicznej. Politycy, zamiast spokojnie i chłodno debatować, kłócą się, albo powtarzają te same frazesy, wyuczone „przekazy dnia”, mające na celu wyłącznie zdyskredytowanie przeciwnika i szerzenie własnej propagandy. To nie jest konstruktywne i często przenosi się na: ekspertów, komentatorów, artystów, „celebrytów” czy dziennikarzy występujących w mediach. Ale wpływa także na nas samych w naszych codziennych rozmowach. Kłócimy się zamiast pielęgnować wzajemne relacje.



Dlatego postanowiliśmy to zmienić! Monitorujemy media na bieżąco, a z wynikami można się zapoznać tu: <https://lupamedialna.indid.pl/>

Prosimy, wesprzyj naszą działalność darowizną w dogodny dla siebie sposób:

<https://indid.pl/wesprzyj-nas/> - wsparcie przez naszą stronę internetową

<https://patronite.pl/indid> - wsparcie przez PATRONITE

Instytut Dyskursu i Dialogu

Lepiej rozmawiajmy i zmieńmy media na DOBRE!

Odwiedź nas na:

<https://indid.pl/>

<https://www.facebook.com/indidpl/>

<https://www.instagram.com/indid.pl/>

<https://twitter.com/dyskursu>



INDID
Instytut Dyskursu
i Dialogu



INDID
Edukacja Medialna



INDID
Dobrzy Dziennikarze



INDID
Dyskurs & Dialog



INDID
Media Watch



**KOMITET
DO SPRAW
POŻYTKU
PUBLICZNEGO**



Narodowy Instytut Wolności
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego

Sfinansowano ze środków Narodowego Instytutu Wolności –
Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego
w ramach Korpusu Solidarności – Rządowego Programu
Wspierania i Rozwoju Wolontariatu Długoterminowego na lata 2018–2030



Rządowy Program
Wspierania i Rozwoju
Wolontariatu Długoterminowego
na lata 2018–2030
**Korpus
Solidarności**